

van kundigheden, in welks plooiën heul en hulp te vinden is.

De psychiater is een verschijning van den modernen tijd. Nog maar weinige jaren kennen wij in Nederland het specialisme van den zenuwarts en het beoefenen der psychotherapie in eigenlijken zin dateert uit de laatste 40 jaren. Vragen we ons af, vanwaar de komst van den psychiater in de medische wereld? Hij is toch niet als een meteor uit de lucht komen vallen, om als een levende Kaäba een plaats te vinden in den tempel van Aesculapius, waarheen jaarlijks duizenden thans hun bedevaartgang richten?

Ook dankt de psychotherapeut zijn komst niet, althans niet direct, aan de ontwikkeling en vooruitgang van het wetenschappelijk denken, waardoor zijn verschijning noodzakelijk werd. Het is met hem niet als met den bacterioloog, wiens bakermat in het laboratorium van *Pasteur* heeft gestaan; *Pasteur*, die door zijn geniaal werk het den zoekenden mensch duidelijk maakte, dat vele ziekten niet samenhangen met den stand van den grondwaterspiegel, zooals nog een *Pettenkofer* leeraarde, of met kwade dampen, die als miasmen uit de aardkorst in de atmosfeer dringen, maar dat microscopisch kleine, levende wezentjes, de thans aan iederen leek bekende bacteriën, als booze vijanden ons lichaam binnensluipen, om het zelfs ten doode te ondermijnen. De studie van dit vijandelijk heir is den bacterioloog voorbehouden.

De groote vooruitgang van de natuurwetenschap schonk aan den röntgenoloog het aanzijn, toen *Röntgen* in zijn laboratorium te München even onverwachts als ongedacht zijn doordringende X-stralen ontdekte en daarmee de studie van het inwendige van het menschelijk lichaam mogelijk maakte.

Neen, de psychotherapeut is langs anderen weg tot ons gekomen. Zijn wordingsgeschiedenis ligt, naar het ons wil voorkomen, in der eeuwen loop, en hangt samen met den ontwikkelingsgang die het cultureele en godsdienstige leven heeft genomen. Slaan we, om dit nader te adstrueeren, een blik in de historie, die leermeesteres van het heden.

De historie van onze westersche beschaving is onlosmakelijk verweven met de opkomst en verbreiding van het Christendom.

Het Christendom ontstond — ik vertel U geen nieuwigheid — in het Oosten. Klein-Azië was de bakermat van 'het Evangelie. Van daar begon het zijn zegetocht naar het Westen. In het Romeinsche Rijk was het centrum van het geestelijk en godsdienstig leven een tijdlang Noord-Afrika, met Alexandrië en Carthago als brandpunten. De groote theologen en leidsmannen van de oudheid, die tot op onze dagen hun invloed laten gelden, een Origenes, een Athanasius, een Augustinus, zij allen vonden daar hun gebied van werkzaamheid.

Maar de eens zoo bloeiende gemeente van Alexandrië kwam in verval, Carthago werd verwoest. Het Christendom nam de wijk